

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เทศบาลตำบลธาตุทอง

อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

นายเนื้ด ทองสุข

ภูมิปัญญาการทำกลองยาว

ชื่อ นายเน็ด ทองสุข อายุ 72 ปี
ที่อยู่ 181 หมู่ 5 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

วัสดุอุปกรณ์

1. ไม้ขนุน อายุประมาณ 25-30 ปี ความยาว 84 เซนติเมตร หน้ากลอง มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 10 นิ้ว
2. หนังแพะหรือหนังวัวเล็ก (วัวเกลบ) เพราะหนังมีลักษณะบางทำให้เสียงดี
3. เครื่องกลึง
4. เชือกไนลอน
5. แล็คเกอร์

วิธีการทำกลองยาว

1. ถางกลม

2. คั่นแอว

3. เข้าเครื่องกลึง

5. ลงแล็คเกอร์

6. ร้อยหนัง

7. ขึ้นหนัง

นายพเยาว์ แสงสุวรรณ

ภูมิปัญญาสานส้มไก่

ชื่อ นายพะเยาว์ แสงสุวรรณ อายุ 59 ปี
ที่อยู่ 358/1 หมู่ 4 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

วัสดุอุปกรณ์

1. ไม้ไผ่
2. เลื่อย
3. ขวาน
4. สิว
5. คีมตัดลวด
6. ลวด

วิธีการสานส้มไก่

1. การจักตอกไผ่
 - 1.1 ผ่าลำไผ่ออกมาเป็นเส้น ๆ และเหลาจักตอกไผ่เพื่อแยกส่วนในและส่วนผิวของไผ่ ซึ่งส่วนผิวที่ใช้งานจะมีความเหนียว ง่ายต่อการจักสาน
 - 1.2 จักตอกเส้นไผ่เป็นตอกยืน ตอกยาว และตอกไผ่ดิน (ส่วนข้อไผ่ที่มีตาไผ่) ความกว้างของตอกแต่ละแบบโดยประมาณ คือ ตอกยืน 1.3–1.7 ซม. ตอกยาว 0.8 ซม. และตอกไผ่ดิน 1.6–2.0 ซม.
2. การสานส้มไก่
 - 2.1 เริ่มจากสานตอกยาวและตอกยืนเป็นหัวส้มแบบลายขัด
 - 2.2 ใช้ตอกยาวสานรอบ ๆ ส้มไก่เพื่อขึ้นรูปแบบลายหนึ่ง (ยกหนึ่งข้ามหนึ่ง) โดยจุดเริ่มต้นของตอกยาวแต่ละเส้นเปลี่ยนตำแหน่งไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ส้มไก่ได้รูปทรงกลม
 - 2.3 สานตีนส้มไก่ โดยใช้ตอกไผ่ดินประมาณ 5 เส้น
 - 2.4 ใช้เลื่อยตัดส่วนตอกยืนที่ยื่นยาวตีนส้มไก่ทิ้งไป

นางเรียง ทองสุข

ภูมิปัญญาชนมไทย

ชื่อ นางเรียง ทองสุข อายุ 75 ปี

ที่อยู่ 308 หมู่ 5 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

การทำขนมถ้วย

ส่วนผสมทำตัวขนมถ้วย

1. แป้งข้าวเจ้า 1/2 ถ้วย
2. แป้งข้าวเหนียว 2 ช้อนโต๊ะ
3. หางกะทิ 1 ถ้วย
4. น้ำตาลปีบ 1/2 ถ้วย
5. หางกะทิ 1/4 ถ้วย

ส่วนผสมทำหน้าขนม

1. แป้งข้าวเจ้า 2 ช้อนโต๊ะ
2. หัวกะทิ 1 ถ้วย
3. เกลือ 1/2 ช้อนชา

วิธีทำ

1. เอาแป้งข้าวเจ้า ผสมกับแป้งข้าวเหนียวเล็กน้อย ผสมน้ำหางกะทิวดให้เข้ากัน ใส่ น้ำตาลปีบ
2. นวดให้เข้ากัน ระวังไม่ให้แป้งขึ้นหรือเหลวเกินไป กรองแป้งที่ผสมแล้วด้วย ผ้าขาว บางเพื่อแยกกาก
3. หน้าขนมถ้วย เตรียมน้ำหัวกะทิโดยผสมเกลือและแป้งข้าวเจ้า
4. หยอดแป้งใส่ถ้วยเล็ก ๆ ที่เตรียมไว้ประมาณ 3/4 ถ้วย นึ่งให้สุกเอาหัวกะทิหยอด รอนจนสุกยกขึ้นจากเตา

นางมาลี เจริญสุข

ภูมิปัญญาการทำดอกไม้ประดิษฐ์

ชื่อ นางมาลี เจริญสุข อายุ 62 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 19/5 หมู่ 2 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

วัสดุ – อุปกรณ์

1. เศษผ้า
2. กรรไกร
3. ลวดเบอร์ 20
4. ไขไม้สำเร็จรูป
5. ด้าย
6. ฟลอร่าเทปสีเขียวขี้ม้า

วิธีทำ

1. เตรียมเศษผ้าขนาด $\frac{3}{4}$ นิ้ว ยาว 12-15 นิ้ว
2. พับผ้าทางด้านซ้ายลงมา ทำมุม 45 องศา
3. ม้วนผ้าเข้าหากันลักษณะเป็นวงกลม พร้อมจัดรูปแบบให้สวยงาม ตามรูป
4. จับปลายผ้าทางด้านขวาพับลงทำมุม 45 องศา
5. จับผ้าที่ม้วนวางบนนิ้วชี้พร้อมกับม้วนผ้าส่วนที่เหลือรอบนิ้วมือ พร้อมจับผ้าที่ม้วนไม่ให้คลาย ให้ม้วนจนหมดผ้า จัดรูปทรงให้เป็นวงกลมคล้ายดอกกุหลาบ
6. จับบีบผ้าเพื่อทำให้เป็นดอกกุหลาบ ใช้ด้ายมัดโคนดอกให้เรียบร้อย
7. ใช้กรรไกรตัดด้าย และตัดปลายผ้าส่วนล่างให้เรียบร้อย
8. เสียบลวดเข้ากับดอกเพื่อทำเป็นก้านดอก
9. ใช้ฟลอร่าเทปพันรอบโคนดอกให้แน่น พันลงมาประมาณ $\frac{2}{4}$ ของก้าน
10. นำใบกุหลาบ 1 ใบ มาติดตรงก้านดอก ระยะเวลาให้พอสวยงาม แล้วพัน ฟลอร่าเทปโดยพันให้ ก้านใบติดกับก้านดอก พันลงมาประมาณ 1 นิ้ว แล้วติดใบกุหลาบอีก 3 ใบ จัดใบให้สวยงาม
11. ใช้ฟลอร่าเทปพันลงมาจนสุดปลายก้านลวด จะได้ดอกกุหลาบที่สวยงามที่ทำจากเศษผ้า นำมาจัดใส่แจกัน จะได้ดอกกุหลาบจากเศษผ้าซึ่งมีความสวยงาม หลากสี สามารถนำมาประดับบ้าน หรือนำมาขายเพื่อสร้างรายได้

นายประกอบ อยู่เย็น

ภูมิปัญญาด้าน เศรษฐกิจพอเพียง ไร่นาสวนผสม สมุนไพรไม้ฝาง

ชื่อ นายประกอบ อยู่เย็น

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 25 หมู่ 7 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

จุดเริ่มต้นของการมาสนใจทำไร่แบบ เศรษฐกิจพอเพียง ไร่นาสวนผสม ของ นายประกอบ อยู่เย็น เป็นเพราะได้มีโอกาสไปดูงานตามโครงการต่าง ๆ โดยได้งบประมาณสนับสนุน จากเทศบาลตำบลธาตุทอง และได้มีโอกาสเข้าไปชมโครงการของในหลวง ไปดูงานที่สวน จิตรลดา และได้เห็นการทำเกษตรพอเพียงของในหลวง รู้สึกประทับใจมาก จึงได้นำความรู้ ที่ได้ มาเป็นแนวทาง

เทคนิคการเพิ่มผลผลิตของนายประกอบอยู่เย็นมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน แต่ที่ทำ แล้วให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นคือ การใช้น้ำหมักชีวภาพ นำไปเป็นปุ๋ย เร่งอัตราการเจริญเติบโตของพืช

น้ำหมักชีวภาพ

ส่วนผสม

หัวปลา 10 กิโลกรัม

กากน้ำตาล 3 กิโลกรัม

น้ำเปล่า 10 กิโลกรัม

วิธีทำ นำส่วนผสมทั้งหมดคลุกเคล้าให้เข้ากัน ใส่ในถังพลาสติก ปิดฝาไว้ ทุก ๆ 2-3 วันจะเปิด ออก เพื่อคนส่วนผสมต่าง ๆ ให้เข้ากันเก็บไว้ในที่ร่ม นานประมาณ 3 เดือน ก็สามารถนำไป ใส่เป็นปุ๋ยให้พืชผักผลไม้ได้ แต่ถ้าอยากให้เข้มข้นจริง ๆ ก็ทิ้งไว้ ประมาณ 6 เดือน

การใช้น้ำสกัดสมุนไพรในการป้องกันและกำจัดหนอนและแมลงต่าง ๆ

1. สะเดา	2 กิโลกรัม
2. บอระเพ็ด	2 กิโลกรัม
3. ใบตะไคร้หอม	2 กิโลกรัม
4. ข่า	2 กิโลกรัม
5. น้ำเปล่า	20 ลิตร
6. น้ำสบู	3 ช้อนโต๊ะ (ใช้เพื่อให้น้ำยาเกาะติดใบและตัวแมลงได้ดีขึ้น)

วิธีทำ โขลกส่วนผสมต่าง ๆ ให้แหลกแล้วแช่น้ำทิ้งไว้ 24 ชั่วโมง โดยไว้ในที่ร่ม กรองเอากากออกแล้วเติมน้ำสบูลงไป คนให้เข้ากัน น้ำยาที่ได้จะเข้มข้น

วิธีใช้ ควรเจือจางด้วยน้ำประมาณ 8 เท่า ฉีดพ่นทุก ๆ 3 วัน

นายจันทา ลิ้ม

ภูมิปัญญางานประดิษฐ์ของเล่นจากก้านกล้วย

ชื่อ นายจันทา ลีเส็ง อายุ 62 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 330/1 หมู่ 5 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

วัสดุอุปกรณ์

1. ก้านกล้วย
2. มีด
3. ไม้กลัด

วิธีทำ

1. ตัดก้านกล้วยเป็นท่อนพอประมาณ
2. ท่อนที่ 1 เจาะด้านที่เป็นสันโค้งยาวประมาณ 5 เซนติเมตร พักไว้ก่อน
3. ตัดก้านกล้วยท่อนที่ 2 ผ่าเอาด้านสันโค้ง จากนั้นนำไปเสียบกับท่อนที่ 1 ที่เจาะไว้ จะได้ปีกเครื่องบิน
4. ส่วนหางเจาะที่ท่อนแรกประมาณ 5 เซนติเมตร แล้วตัดก้านกล้วยให้สั้นกว่าส่วนปีก ผ่าเอาด้านสันโค้ง แล้วนำไปเสียบตรงที่เจาะไว้
5. เจาะตรงกลางสันโค้งบริเวณปลายก้านกล้วย แล้วทำหางเสือโดยผ่าก้านกล้วย เป็นแผ่นเล็กๆ เสียบใส่ตรงที่เจาะไว้
6. ทำล้อ โดยคว้านก้านกล้วยบริเวณใต้ปีกเครื่องบิน แล้วตัดก้านกล้วย เป็นท่อนเล็ก วางตรงส่วนที่คว้าน ยึดด้วยไม้กลัดให้แน่น ล้อหลังทำเช่นเดียวกัน

นายคำ แสงยิ่ง

ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร

ชื่อ นายคำ แสงยิ่ง อายุ 79 ปี

ที่อยู่ 419 หมู่ 4 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

กระชายดำ

สรรพคุณ ราก ใช้บำรุงกำลัง ,บำรุงหัวใจ , รักษาอาการมือเท้าเย็น

ว่านชักมดลูก

สรรพคุณ ราก รสฝาดเผื่อน ชักมดลูกให้เข้าอู่ แก้มดลูกพิการ แก้ปวดมดลูก แก้ประจำเดือนมาไม่ปกติ แก้ธาตุพิการอาหารไม่ย่อย แก่ริดสีดวงทวาร แก้ไส้เลื่อน ปรงยาแก้โรคกระเพาะอาหารสำไส้ แก่โรคมะเร็ง และฝีภายในต่างๆ

ขมิ้นทอง

สรรพคุณ ราก ใช้แก้โรคผิวหนัง ผื่นคัน แก้พิษโลหิต

กำลังหนุมาน

สรรพคุณ เนื้อไม้ , ราก รสขมชุ่ม แก่น้ำดีพิการ นอนสะดุ้งผวา หลับๆตื่นๆ ร้อนหน้า น้ำตาไหล บำรุงกำลังทำกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นให้เจริญแข็งแรง เป็นยาอายุวัฒนะ

ฟ้าทะลายโจร

สรรพคุณ ทั้งต้น รสขม รับประทานแก้ไข้ แก้หวัด แก้ต่อมทอนซิลอักเสบ แก้ปอดอักเสบ แก้บิด แก้ท้องเดิน ต้มกับเบญจมาศสวน ต้มแก้ไข้ตั้งอักเสบ ลดความดันเลือด ใช้แทนยาปฏิชีวนะได้ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกินไป เนื่องจากฟ้าทะลายโจรจะทำลายจุลชีพที่มีประโยชน์ที่มีประโยชน์ในกระเพาะมากไป ผู้ที่มีความดันต่ำ เป็นโรคหัวใจ ไม่ควรใช้ใบ รสขม บดผสมน้ำมันพืชทาแผลน้ำร้อนลวก ไฟไหม้ ใบสด น้ำมาเคี้ยวกลืนน้ำ แก้คออักเสบ เจ็บคอ

โตไม่รู้ล้ม

สรรพคุณ ใบ รสกร่อยขึ้น รักษาบาดแผล แก้โรคผิวหนัง ใช้ใบสดประมาณ 2 กำมือ เคี้ยวกับน้ำมะพร้าวทาแผลแก้โรคผิวหนัง ผื่นคันรากและใบ รสกร่อยขึ้นขับปัสสาวะ แก้ท้องร่วง แก้โรคแผลในกระเพาะอาหาร แก้บิด แก้กามโรคในสตรี ใช้สดหรือแห้งประมาณ 2 กำมือ ต้มดื่มขับปัสสาวะ แก้ท้องร่วง แก้กะเพาะอาหารเป็นแผล แก้บิด แก้กามโรคในสตรี ต้มอาบหลังคลอดราก รสกร่อยขึ้น แก้ปัสสาวะพิการ บำรุงความกำหนัด แก้วณโรค แก้ไอ แก้ไข้ แก้อักเสบ ขับน้ำเหลืองเสีย แก้ดีซ่าน ขับนิ่ว แก้บิด แก้เหน็บชา บำรุงหัวใจ แก้กามโรคในสตรี มีฤทธิ์เป็นยาปฏิชีวนะ

นางทอง ลิ้ม

ภูมิปัญญาสานใบมะพร้าว (ปลาตะเพียน)

ชื่อ นางทอง ลีเส็ง

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 40 หมู่ 5 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

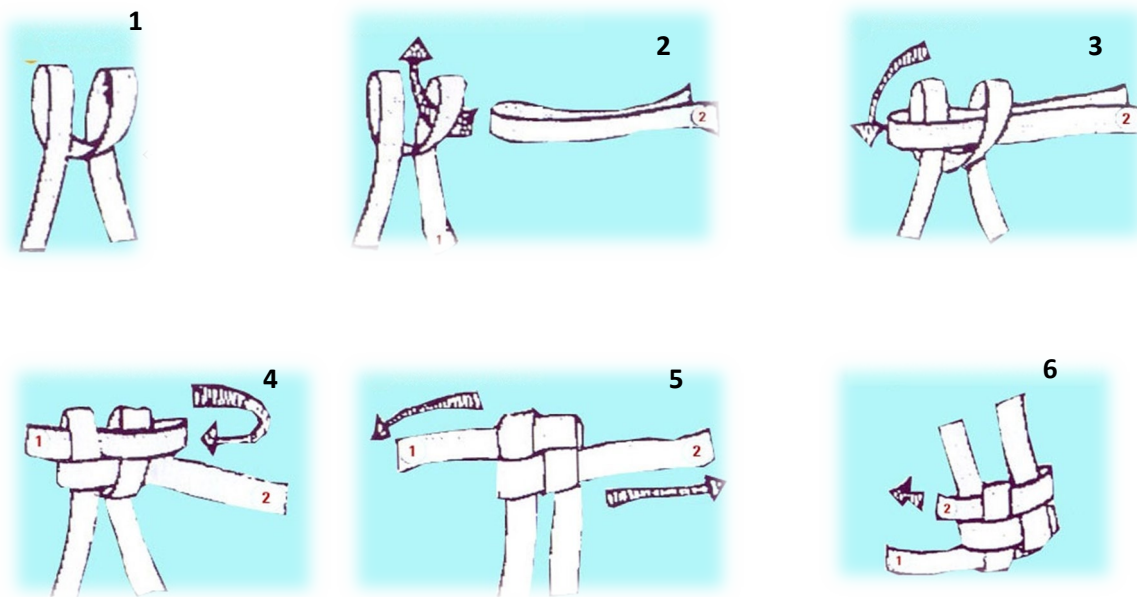
วัสดุอุปกรณ์

1. ทางมะพร้าว
2. กรรไกร
3. มีด

วิธีทำ

1. เตรียมใบมะพร้าว 2 ใบ พับใบที่ 1 ม้วน 2 รอบ ตามภาพ
2. นำใบที่ 2 สอดเข้าตามลูกศร
3. คล้องกระดาดตามรูป
4. นำใบมะพร้าวใบที่ 2 สอดสลับตามรูป
5. จัดและดึงใบมะพร้าวทุกชั้นให้ตึง
6. กลับด้านและนำปลายใบที่ 2 สอดเข้าตามลูกศร
7. จัดและดึงใบมะพร้าวให้เข้ารูป

นางสมนึก ประทุมทอง

ภูมิปัญญาสานหมวกกะโล่

ชื่อ นางสาวสมนึก ประทุมทอง อายุ 57 ปี

ที่อยู่ 204 หมู่ 8 ต.ธาตุทอง อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

วัสดุอุปกรณ์

1. มีดจักตอก
2. ไม้ไผ่
3. ถุงดำ
4. ใบไผ่แห้ง
5. เชือกไนลอน
6. เข็มเย็บกระสอบ
7. แล็คเกอร์
8. กรรไกร

วิธีการทำสานหมวกกะโล่

1. นำไม้ไผ่ยาว 1 เมตรมาจักเป็นเส้นตอก 2 ขนาด คือ ตอกใหญ่ กับตอกเล็ก
2. ตอกใหญ่สานเป็นฝาใน (ฝาหยาบ) ตอกเล็กสานฝานอก (ฝาละเอียด) พร้อมทั้งทำขอบทั้งด้านข้างและด้านในหมวกให้เรียบร้อย
3. การเข้าหมวก นำฝาด้านนอกนอนหงายบนถาดน้ำขนาดกลาง แล้วนำพลาสติกมาวางให้แนบกับโครงหมวกแล้วตัดให้พอดีกับขอบปีกหมวก จึงนำใบไผ่มาวางซ้อนกันบนพลาสติก และเรียงกันจนรอบหมวก
4. นำฝานในมาปิดทับใบไผ่ นำเชือกมาถักเข้าขอบ (เม้นขอบให้เรียบร้อย)
5. ส่วนยอดของหมวกใช้ไม้ไผ่สองอัน งอไขว้กันเป็นสี่ขา เสียบลงบนหมวกนำเส้นคล้ามาถักเป็นยอดหมวก ทาแล็คเกอร์เพื่อความสวยงาม

